Anul I, No. V. — 25 BANI NUMĂRUL — Joi 16 Octombrie 1919

# CONȘTIINȚA

ORGAN AL GARZEI CONȘTIINȚEI NAȚIONALE DIN ROMÂNIA

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA
IAȘI, Str. V. Alexandri No. 3

Iași, str. Alexandri No. 3.
APARE ODATA PE SAPTAMANA JOIA

ABONAMENT
Un an . . Lei 16.00
Șase luni . . „ 8.00
Trei luni . . „ 4.00

## Cui dăm votul?

Intre preocupările inerente calităței de cetățean se numără și cele de de ordin politic.

Importanța lor este evidentă cu deosebire în acest timp, ce constitue epoca de pregatire a alegerilor, deoarece acum e vremea când fiecare cetățean trebue să-și pună următoarea problemă: cui își va da votul său?

Il va da candidaților, care reprezintă un partid, sau îi va da acelora, pe cari îi va alege din toate grupările politice?

Problema prezintă un interes deosebit și merită să fie cercetată.

Pornind dela această considerație, vom examina chestiunea în mod obiectiv, având totodată convingerea, că in acest chip aducem un folos cititorilor.

*

Sunt o serie de motive, care te fac să înclini spre părerea, că e bine să voteze candidații unui singur partid.

In adevăr, un partid politic are la baza sa un program, pe care își ia sarcina să-l realizeze; are apoi anumite principii, in conformitate cu care, partidul hotarăște să-și desfașure activitatea sa ca grupare politică.

Un partid politic cuprinde în sânul său un mănunchiu de oameni, cari iți dau siguranța că programul și principiile politice ale partidului au fost rezultatul unei serioase colaborări și prelucrări din partea acelora, iar pe de altă parte iți ofera garanția, că partidul își va putea aplica programul său politic.

In fața unei asemenea situații, fie care ne putem întreba, care program și principiile cărui partid politic ne satisfac pe deplin.

Și atunci in mod firesc ne vom alipi de partidul, care ne convine mai mult, vom face parte dintr'însul și, în consecința, vom da votul candidaților partidului, căruia îi vom aparține.

Acestea ar fi in chip rezumativ motivele, care te-ar putea determina să votezi candidații unui anumit partid.

*

Privită din alt punct de vedere, problema poate căpăta o soluție cu totul deosebită de cea de mai sus.

In adevăr, plecând dela considerația, că oamenii destoinici trebuesc preferiți inaintea tuturor celorlalți și dela constatarea, că aceștia se găsesc răsfirați in diferite grupări politice, in mod logic ești condus la o selecție, alegând de pe toate listele pe acei cari ți se vor părea că merita să fie votați.

Considerații hotărătoare motivează o asemenea procedare.

Trebue să votezi oamenii, iar nu programele, care pot rămânea literă moartă ar fi una din aceste considerații. O alta ar fi de ordin psihologic: selecționarea satisface cerințele sufletului nostru, care vrea să dispună in ori și ce acțiune de cât mai mare libertate. Votezi pe cine vrei, iar nu pe acei pe care ți-i impune partidul.

Iată, deci, că ar fi motive să părăsești prima soluție a problemei ce examinăm și s'o adopți pe a doua precum ai motive s'o accepți pe cea dintâi și să respingi a doua soluție.

Discutând problema în mod teoretic n'am ajuns la nici un rezultat mulțumitor.

Rămâne acum să discutăm mai departe problema, care ne preocupă, coborându-ne la realitatea faptelor. Vom ține seamă deci de situația actuală a țării și de rolul excepțional al viitorului parlament și în lumina acestor fapte vom cerceta chestiunea ce ne interesează pe cine votăm?

* * *

Ne aflăm în epoca premergatoare alegerilor, din care va ieși noul parlament al României. Evenimentele actuale dau acestei mari adunări legislative o importanță covârșitoare pentru poporul românesc.

El va avea rostul de a se pronunța asupra politicei, pe care trebue s'o facă țara in afară și de a elabora legile, care să tindă la o cât mai bună stare în lăuntrul țării.

Implinirea acestor două sarcini grele reclamă acestui corp leginitor o calitate: aceia de a cuprinde într'însul oameni capabili să găsească cele mai ințelepte și mai bune soluții pentru toate chestiunile, pe care viitorul parlament va fi chemat să le rezolve.

Se vor găsi mulți cari să discute diversele chestiuni sociale și politice și să propună fel de fel de soluții. Dintre toți aceștia pe noi nu ne interesează nici cei ce-și sprijină afirmațiunile lor pe motive de ordin sentimental, nici acei ce-și bazează opiniunea lor pe convingeri personale sau pe argumente de împrumut.

Pe noi ne interesează unul singur: acela care, când vrea să ne arate, cum ar trebui să fie schimbate lucrurile ca să meargă mai bine, cercetează chestiunea în chip minuțios și ne dă ca soluție, pe aceea care reprezintă concluzia, la care s'a oprit și știința din domeniul căreia face parte chestiunea și care ar satisface tot odată nevoile, ce o reclamă, mai bine decât ori care alta.

In asemenea împrejurare, condițiunea, pe care trebue s'o împlinească niște buni reprezentanți în parlament este următoarea: cunoașterea temeinică a problemelor de interes social și a soluțiilor recomandate de știința și reclamate de nevoile respective.

Acesta ar fi, in parte, criteriul, de care să se conducă alegatorii in deosebirea candidaților valoroși, de ceilalți care nu se pot bucura de această considerație.

Problema nu se rezumă numai la acest lucru.

*

E un fapt recunoscut de toți, că nici unul nu putem cunoaște în chip satisfăcător ori și ce fel de chestiuni. Fiecare dintre noi cunoaștem mai bine acele lucruri, cu care ne-am ocupat mai multă vreme.

Un profesor cunoaște mai bine chestiunile referitoare la școală, un doctor va cunoaște mai bine chestiunile de ordin sanitar, agricultorul se va pricepe mai bine la lucrurile, care privesc ocupația sa, invățătorul preotul, avocatul, etc. cunosc fiecare in parte mai bine chestiunile, care interesează genul lor de activitate. In consecință și problemele ce se vor prezenta adunarii legislative fiind variate, vor trebui rezolvite de cei mai competenți, după natura lor: cele de ordin sanitar vor trebui soluționate cu precădere de medici, cele referitoare la școală vor fi examinate cu precădere de profesori și așa mai departe.

De aici se vede necesitatea ca toate clasele sociale să fie reprezentate spre a avea cine să le cerceteze nevoile lor.

Pe lângă acest motiv mai este și un altul care cere ca un parlament să întrunească în sânul său elemente reprezentative ale tuturor claselor sociale.

In adevăr, pornind dela considerația că într'un parlament trebuesc reprezentate interesele tuturora și că fiecare este cel mai bun păzitor și cunoscător al drepturilor și intereselor sale, ajungem la concluzia ca fiecare clasă să-și aibă reprezentanții săi în parlament, unde prin aceștia, ea va fi cea mai bună păzitoare și cunoscătoare a drepturilor și intereselor sale.

In acest chip am stabilit până aci două lucruri: alegătorii, când își vor exercita drepturile lor de vot, trebui să observe ca acei candidați care vor fi aleși:

1) Să aparțină tuturor claselor sociale.

2) *Să fie cei mai bine progătiți din aceste clase sociale.*

(Urmare).

S. B.

## Teatrul Național

Reprezentațiile teatrale la București, mai ales, abundă. La Iași ca și în orice colț de provincie se abate din când in când câte o trupă de actori ambulanți, porniți să speculeze gustul unui public, care nu știe să ceară ceia ce-i trebue și care, mai puțin încă, nu știe să respingă cu indignare ceia ce, deși vatămător, i se oferă.

Incep să fie prea îndepărtate zilele, când s'a dat la Iași câte o reprezentație, după care să nu-ți fi părut rău nici după bani, nici după timp și care să te fi scutit de indignare.

„Artiștii“ care s'au prezintat sau cari se anunță, cu reviste sau chiar și cu operete, pare că nu urmăresc alt scop de cât să promoveze corupția!...

Fără îndoială, ieșenii sunt dornici de teatru, dar vor ști să-și înfrâneze nerăbdarea de a avea teatru de artă, de educație și moralitate, înaintea ori cărui debut de scenă de prost și nesuferit gust.

Desigur teatrul este foarte necesar; căci după școale, neincăpătoare și care multora, foarte multora nu le-a fost de folos, pentru că au rămas străini de dânsa; după biserica din ce în ce mai rar cercetată; după armată, de neajunsurile căreia nu trebue să vorbim ca că nu fie supărare... —după toate acestea teatrul—și în primul rând și cu deosebire Teatrul Național—este instituția de artă, de cultură și educație.

Așa dorim, așa ar trebui să fie. Dar de fapt și despre teatru avem multe de spus. Artiștii noștri parcă au perdut din vedere adevăratul scop al teatrului, scoborându-l la treapta, de bună seamă inferioară, a distracției, care, pentru a corespunde gustului și simțurilor „moderne“, trebue să fie cât mai grosolană și mai brutală. „Artiștii“ noștri se complac în alegerea pieselor în care sunt zugrăvite scene de cea mai respingătoare indecență morală, se întrec să debuteze glume originale de prost gust acolo unde nu'și știu rolul, artistele denaturează până și jocurile naționale, de țară, amplificând-le cu salturi de picior desgustătoare, dar nu se gândesc un moment la piese prin care să atragă teatrului meritul, care e și scopul lui, de a fi contribuit la o educație socială sănătoasă și la o moralitate puternică, de lipsa cărora suferă atât de mult societatea noastră.

Vom da toată aprobarea și încurajarea artiștilor când vor merita; dar vom protesta cu tărie și-i vom împedeca de va fi nevoie, când, în opera socială, în loc să clădească vor încerca să dărâme.

S'a dărâmat destul, să mai și clădim!

Și dacă nu vom fi ascultați de întreprinzătorii comerciali de teatre —cu toate că un public puțin mai pretențios in gusturi, ar putea-o cere și acelora,—cel puțin Teatrelor Naționale li cerem ca să aibă toată grija pentru curățenia lor, având mereu în vedere adevăratul și înaltul lor scop, îmbogățind repertoriile lor cu piese cu caracter moral și educativ și alegând și angajând adevărați artiști, cari să știe să dea adevărata viață rolurilor ce îmbracă.

Și in deosebi, sperăm că Teatrul Național din Iași, care în privința aceasta, are uneie merite deosebite, va înțelege necesitățile ce am arătat și nu va permite să se reprezinte—ca la București—pe scena sa stupidități ca „Una dintr'o mie“ sau „Pisică pe orez“, și altele de felul lor, „bune“ pentru orice societate de depravare, dar contra căreia va protesta ori cine are bun simț—cum a făcut o bună parte din presa bucureșteană, în frunte cu „Neamul Românesc“, în asentimentul căreia suntem și noi.

Const. D. Vasiliu.

# Manifestul „Gărzei Conștiinței Naționale

## pentru procesiunea religioasă de la 14 Oct. st v.

**Frați Creștini,**

Războiul a adus cu sine sguduiri puternice în marea clădire a statului nostru. Pe lângă pierderea a sute de mii de vieți omenești, a trebuit să suferim lovituri nelegiuite din partea dușmanilor, cari au căutat să ne sdrobească sufletește. Din această cauză, în zilele cele mai mărețe din câte le-a trăit neamul nostru, am văzut desfășurându-se în fața ochilor noștri și cea mai sălbatică dorință de a ne vedea cutropiți. Dușmanii din toate părțile se silesc să nărue ceiace noi cu prețul atâtor jertfe am dobândit. A nu lăsa orbiți de gloria câștigată pe calea armelor, insemnează a renunța noi înșine la ceiace am clădit până acum.

O renaștere materială, dar mai ales sufletească e necesară. De aceia, grija noastră se îndreaptă spre paza și întărirea credinței strămoșești și reinvierea bunelor deprinderi în care au adormit părinții noștri.

Și grija noastră e cu atât mai mare, cu cât astăzi credința este mai amenințată, iar obiceiurile curate părăsite.

Să privim o clipă în jurul nostru și vom vedea:

Unde sunt vremurile când Românul nu începea nici un lucru fără să-și ridice mai întâi mintea la Dumnezeu?

Unde-s timpurile când în zilele de Duminecă și sărbători, creștinul nu avea altă grijă mai mare decât închinarea către bunul Dumnezeu și petrecerea în cugetări și simțiri alese și sfinte?

S'au trecut acele vremuri, înmormântând cu ele multe din lucrurile bune cu care au trăit străbunii noștri.

Astăzi, în zilele de sărbători, Bisericile sunt aproape goale, pe când piețele publice și localurile de petreceri vinovate, gem de mulțimea celor care aici își caută fericirea.

Conducătorii țării se silesc să sădească prin legi respectul față de cele sfinte, dar orice încercare va fi zadarnică, până când noi înșine nu vom căuta să întărim deprinderile bune pe care le avem și să înlăturăm pornirile pătimașe. Când ne văd streinii că prețuim atât de puțin tot ce e românesc și sfânt, ei voiesc să ne silească să respectăm o credință și o limbă care nu e a noastră, mai mult ca pe aceia în care ne-au născut. De aceia:

Ca un mijloc de înălțare, mai presus de grijile și ocupațiile zilnice și spre semn că simțirile curate și sfinte nu s'au stins cu totul din inimile noastre, „Garda Conștiinței Naționale din Iași", a hotărât organizarea unei procesiuni religioase în ziua de 14 | 27 Octombrie (Cuvioasa Paraschiva).

Plecarea va fi de la Mitropolie după slujba Dumnezeească de dimineață.

Toate societățile românești din Iași cu drapelele în frunte și toți bunii creștini, cari vor voi să participe la această procesiune, vor străbate în sunetul clopotelor drumul până în fața Bisericei Științei (Universitatea). Aici în fața Cerului, ne vom împărtăși gândurile noastre pașnice, simțirile curate și dorințele noastre creștinești.

Vom căuta să reînoim în suflete respectul de altă dată a zilelor de Dumineci și Sărbători. Vom arăta tuturor că nu de muncă ne ferim, ci dimpotrivă: Voim să muncim din răspunteri, dar să respectăm sărbătorile și să le petrecem creștinește.

Uniți într'o inimă și un gând vom arăta că înainte de orice, dorim să ni se respecte credința, limba și obiceiurile moștenite dela strămoși și să se păzească în întregime Duminicile și Sărbătorile.

Pentru a da procesiunei o înfățișare cât mai măreață și a face ca gândurile noastre să fie cât mai mult răspândite, rugăm pe toți cei de o credință cu noi să ia parte la această procesiune.

Veniți, păstori ai credinței și ridicați sus flacăra sfântă a cuvântului Evangheliei, ca să luminați pe credincioșii pe cari cu crucea în mână îi călăuziți.

Veniți, voi dăscăli, răspânditori ai adevărului științei și arătați că înainte de a fi respectați de alții, trebuie să respectăm noi înșine ceia ce este al nostru.

Veniți, toți, în ale căror piepturi bate o inimă de Român, încălzită de sentimente creștinești, pentru a ne lumina și a începe cu pași siguri munca pentru ridicarea și întărirea neamului nostru.

Fie ca Sfânta Cuvioasa Paraschiva, ale cărei moaște cinstesc pământul Moldovei de aproape 300 de ani, să sprijinească cu rugăciunile sale silințele noastre creștinești!

**Garda Conștiinței Naționale.**

## Misiunea Preotului și a Invățătorului la sate și orașe

Acuma, când România ș'a întins hotarele de ș'a cuprins —pot zice—întreg neamul ei, ca nici odată, astăzi misiunea Preotului și a Invățătorului, nu poate fi mai mare și mai puternică în mijlocul poporului românesc unit.

Când am desrobit atâța frați din lanțul a diferite popoare cu tendinți, cu hotărâri premeditate de a nimici neamul nostru, astăzi zic, datoria acestor doi apostoli, este ca să 'nchege ca într'un mănunchi, legăturile cele mai strânse, de trup, de viață, de suflet, de neam și de țară, între toți fii poporului frați care cu ajutorul acelui prea înalt, iam văzut adunați la un loc, lipiți de frații lor din România ce era liberă de mult, și pe care îi aștepta cu atâta drag.

Incepe acum misiunea Preotului și a Invățătorului ca în fiecare colț de pământ săi adune, se le arate, să le explica, săi învețe, ce însemnează dragostea de țară și frate, ce însemnează iubirea de neam și religie.

La ei îi nădejdea mai presus ca la ori cine ca să le conducă pașii spre o înfrățire desevârșită.

El vor cânta ca prin povețe înțelepte, învățături, adunări, șezători, conferinți, sfaturi, cuvântări ținute în școală și biserică etc. se arate bine-facerile unirei mari a unui popor de neam și sânge, să le infiltreze dragostea aproapelui, iubirea de pământul strămoșesc și a marei lui familie Românească.

Atâta pretindem acum de la Preoții și Invățătorii noștri.

**I. S. Ionescu**

# INSEMNARI

EVREII CURTENIȚI

Ziarul „Bucovina" împărtășește publicului cuprinsul conferinții D-lui C. Argetoianu, memcru al „Ligei Poporului", ținută la „Asociația Evreilor Români".

In chestia evreiască, D-l Argetoianu este de părere să se acorde cetățenia tuturor Evreilor aflători în România fără excepție și fără formalități. Și a asigurat pe auditori că antisemitismul nu se va naște dacă Evreii vor căuta să se contopească cu locuitorii băștinași, servind interesele patriei. D-sa declară apoi că rândurile „Ligei Poporului" sunt larg deschise cetățenilor de orice religie, și—în consecință—face un călduros apel la unire.

*Nu știm dacă această unire— fără asimilarea în contra căreia s'a pronunțat presa „minoritâ" cu ocazia comentării conferinți pomenite—ar conneni și demobilizatului român— pe al cărui sprijin e bazată Liga Poporului— și mai ales fostului prizonier.*

*

Reținem din interview-ul acordat de d. I. Inculeț, Ministrul Basarabiei, unui redactor dela ziarul „Isbânda":

„Am făcut și eu două revoluții... Prin urmare am dreptul să spun ceva folositor pentru mulți cari doresc să-și servească țara.

Din fosta mare Rusie numai acele neamuri s'au salvat în care era tare simțământul național. Drumul fericirii a fost *nu drumul internaționalismului, ci drumul naționalismului.*"

*

La întrunirea partidului conservator-naționalist, la care au luat parte delegați din toată țara, dl. Tache Ionescu a declarat că, la nevoie, partidul va primi numele de „democrat unionist".

*Zicala însă sună: „Lupul păru-și schimbă „dar năravul ba".*

**Dim. G.**

# VEȘTI

### Din Ungaria roșie

— Cheltuelile dictaturei sovietiste sunt evaluate la 15 miliarde și jumătate.

— Din lecția dată lor de armata noastră au folosit ceva. Astfel Parchetul din Budapesta a hotărât să se urmărească comisarii bolșevici. Iar socialiștii Unguri au hotărât să elimineze din partid elementele bolșevice, și să nu adere la internaționala din Moscova.

— Profesorii universitari din Budapesta, cari au făcut parte din regimul comunist, au fost destituiți din funcții, neavând voie să mai ocupe vreodată catedre la această universitate.

Unul măcar din ei s'ar putea închiria de tovarășii lui Moscovici ca să li arate rezultatele acestei „experiențe" sociologice.

### Din Rusia sovietistă

Radiogramele din Varșovia anunță că în întreaga Rusie a izbucnit contra-revoluția. Pretutindeni s'au început progromuri contra Evreilor. In ziua de 10 Octombrie s'au executat la Moscova 25 inși.

*Au semănat vânt și culeg furtună.*

**Dim. G.**

# Informațiuni

— Printr'un comunicat al Marelui Cartier General se atrage atențiunea tuturor comandamentelor militare că militarii activi inclusiv cei de rezervă, etc. cari sunt mobilizați își păstrează și în timpul unui concediu temporal caracterul strict militar și ca atare le este interzis cu desăvârșire propagande politice de orice natură.

— D-nii Profesori Iorga, Mrazec și Pompei au fost invitați de Guvernul Francez ta țină cursuri la Sorbona.

— Consiliul Suprem a acordat Bulgariei prelungirea de 10 zile pentru a-și prezenta observațiunile la condițiile de pace. Așa fiind noul termen expiră la 24 Oct.

— Sir George Clark, delegatul Aliaților la București, a fost ascultat într'o ședință a Consiliului Suprem. A vorbit de necesitatea evacuării Budapestei de către armata română, dar și-a exprimat teama că în chipul acesta ordinea în capitala maghiară va fi iarăși periclitată.

— Ziaristul Hefter—cunoscut Ieșenilor din articolele ziarului „Arena" a fost condamnat de Curtea Marțială la 5 ani recluziune.

O parte din presă — • știți care — îi ia apărarea.

— Dintre punctele de program ale noului partid „muncitor democrat" din Basarabia, cităm pe cel original: Obligativitatea serviciului militar, la partea auxiliară, pentru femei.

— In America apar 4 gazete românești.

— In Suedia, guvernul a propus scurtarea serviciului militar la 120 zile.

— Preoții și învățătorii bucovineni au fost invitați de ministerul Cultelor și Instrucțiunii din București să culeagă melodii și coruri, în vederea formării unui repertoriu coral.

— La Berlin, s'a scos în vânzare statuia de lemn a lui Hindenburg.

— Partidul țărănesc și muncitor, în sfatul delegaților județeni, a hotărât să ducă luptă în alegeri alături de partidul național democrat, și s'a declarat solidar cu partidul național Român din Transilvania și cu partidul țărănesc din Basarabia.

— Oricărei intervenții ar fi datorită hotărârea de a nu se mai reprezenta „Pisica pe orez" pe scena Teatrului Național, așa cum se anunțase la început, noi nu avem decât să fim mulțumiți, cu atât mai mult cu cât în acelaș sens făcusem pregătiri de protestare.

— D IORGA LA SORBONA.—*D. N. Iorga, profesor universitar va părăsi țara în cursul săptămânei viitoare pentru a merge la Paris. Se știe că d. Iorga a fost solicitat să țină la Paris un ciclu de conferințe la Sorbona, cu caracter politic și istoric.*